

DET NORSKE JORD- OG MYRSELSKAP 80 år i 1982

Det norske jord- og myrselskap er en sammenslutning av de to tidligere selskapene, Det norske myrselskap og Selskapet Ny Jord. Sammenslutningen til ett selskap ble vedtatt på konstituerende møte av medlemmer i de to selskaper 6. april 1976. Den formelle sammenslutning gjelder fra 1. juli samme år.

De to tidligere selskapers virksomhet går imidlertid tilbake til begynnelsen av dette århundre. Det norske myrselskap ble stiftet 11. desember 1902 og Selskapet Ny Jord ble stiftet 22. juni 1908.

Det norske jord- og myrselskap har som formål bl.a. å videreføre de to tidligere selskapers virksomhet. Vi regner derfor stiftelsesdagen for det eldste av de to tidligere selskaper som Det norske jord- og myrselskap's opprinnelsesdato, nemlig 11. desember 1902. Selskapet kan dermed feire 80-års jubileum i 1982.

I denne forbindelse har Det norske jord- og myrselskaps styre vedtatt å markere jubileet med et fagmøte om

Dyrkajordas kulturtilstand

den 18. og 19. november 1982.

Møtet blir holdt i Auditorium Maximum ved Norges Landbrukshøgskole.

I forbindelse med fagmøtet har selskapet innledet faglig og teknisk samarbeid med Institutt for jordkultur, NLH og Statens fagtjeneste for landbruk.

Arrangementet vil bli åpnet for alle interesserte så langt plassen tillater.

Det vil senere bli sendt ut kunngjøringer om påmelding og detaljert program for møtet.

Temaet som er tatt opp er interessant, krevende og viktig. Vi regner med å få belyst mange av problemene vedr. jordkulturen: Drenering, strukturforhold, gjødsling, kalking og ugrasbekjempelse m.v. De forskjellige spørsmål blir behandlet av spesialister innen fagområdene. Det vil også bli avsatt tid til spørsmål og diskusjon.

Auditorium Maximum ved NLH byr på gode betingelser for slike arrangementer.

Dette som en foreløpig orientering.

Ole Lie.

NY JORDS DIPLOM

Det norske jord- og myrselskap utdeler diplom til velfortjente jorddyrkere eller bruksutbyggere. Forslag om tildeling av Ny Jords diplom blir fremmet gjennom Landbrukskontoret i vedkommende kommune. Forslag kan også fremmes fra landbruksnemnda/landbrukskontoret.

Det må selsagt være en innsats ut over det vanlige som berettiger til denne hedersbevisning.

Siden vi sist omtalte personer som er tildelt diplom her i tidsskriftet, er i alt 6 nye diplomer tildelt. Vi vil i det følgende få presentere disse fortjente bruksutbyggere.

MILLY OG BRYNJAR DERÅS,
NAMDALSEID

Milly og Brynjar Derås tok til med bureising i 1936.

Forberedelsene og oppstartingsfasen var ikke lett. I første omgang ga departementet avslag på søknaden om bureising. Begrunnelsen var at dyringsjorda som sto til disposisjon, var for tung å bryte og dyrke.

Lysten til å bli bureisere — til å se at det gror omkring seg — ble ikke kvalt av den grunn hos det unge paret. Det ble gjort ny henvendelse til departementet og endelig ble søknaden innvilget. Familien Derås kunne ta til med

utbygging av bruket som ble utparsel-
lert i et myr- og skogsområde.

Våningshuset ble bygd allerede i 1936
og fjøset i 1937. Familien hadde ku,
kvige, kalv og to sauer som Milly Derås

fikk i medgift. Dette var nok et viktig
startgrunnlag for den arbeidskrevende
livsoppgave som ekteparet hadde foran
seg.

Arbeidet til Milly og Brynjar Derås

Milly og Brynjar Derås.

skulle vise seg å bære rike frukter. Når
eiendommen ble overdratt til sønnen for
noen år siden, var det dyrket 125 dekar
myr og steinfull skogsmark. Ny drifts-
bygning ble oppført i 1963 og på ny ut-
bedret i 1968. Endelig kan tilføyes at

det nye slektledd har videreført ny-
dyrkingen slik at eiendommen nå utgjør
i alt 181 dekar dyrket mark.

Brynjar Derås nøyde seg ikke bare
med arbeid på eget bruk. Han tok også
på seg nydyringsarbeid for andre med

grøftemaskiner. Den første maskinen ble kjøpt i 1953 og senere ble maskinstasjonen utvidet. Derås drev maskinvirksomhet i 17 år og har i henhold til opplysninger fra jordstyret, nydyrket 2500 dekar og gravd 600 000 m grøft, dels ved nydyrking og dels på tidligere dyrket jord. I tillegg har han bygd jordbruks- og skogsveger med sine maskiner. Bare dette er en innsats som det står respekt av. Vi må også være klar over at denne innsatsen ikke kunne gjøres uten at «den bedre halvdel i familien» hadde vært villig til å ta arbeidsoppgavene heime på bruket.

Milly og Brynjar Derås kan se tilbake på et livsverk som det står respekt av og som bør berømmes. Det er skapt en

god arbeidsplass for kommende slektsledd.

Det norske jord- og myrselskaps styre vedtok på møte 29. mai 1979 å tildele Milly og Brynjar Derås Ny Jords diplom for fortjenstfull innsats ved nydyrking og bruksutbygging. Diplomet ble overrakt av direktør Ole Lie under en sammenkomst i familiens hjem 27. september 1979.

Ved sammenkomsten var fylkeslandbrukssjef Knut Aas og representanter for de lokale jordbruksmyndigheter samt slekt og venner tilstede.

Det ble uttalt mange rosende ord om den store innsats som Milly og Brynjar Derås har utført som bureisere og jorddykere.

Gudrun og Severin Svelle.

GUDRUN OG SEVERIN SVELLE,
SAKSUMDAL, LILLEHAMMER
KOMMUNE

Ekteparet Svelle kjøpte eiendommen Lille-Ulland i Saksumdal i 1950. Eien-
dommen var da på 42 dekar fulldyrket
jord samt noe beiteland og skog. Jord-
vegen er bratt med noe vanskelig at-
komst.

I 1970 ble småbruket Lille-Ullands-
hagen tilkjøpt. Det var her atskillig
dyrklar jord.

I løpet av perioden 1950—1970 har
Gudrun og Severin Svelle dyrket vel 70
dekar. Omtrent halvparten av arealet
ble dyrket med dårlige hjelpemidler i
1950-årene.

Gården ble overdratt til sønnen i
1974. Det ble da bygget ny atkomstvei.
Garden gir levevei for en familie med
mjølkeproduksjon.

Det norske jord- og myrselskaps styre
besluttet på møte 2. august 1979 å tildele
Gudrun og Severin Svelle Ny Jords di-

plom for fortjenstfullt nydyrkingsar-
beid.

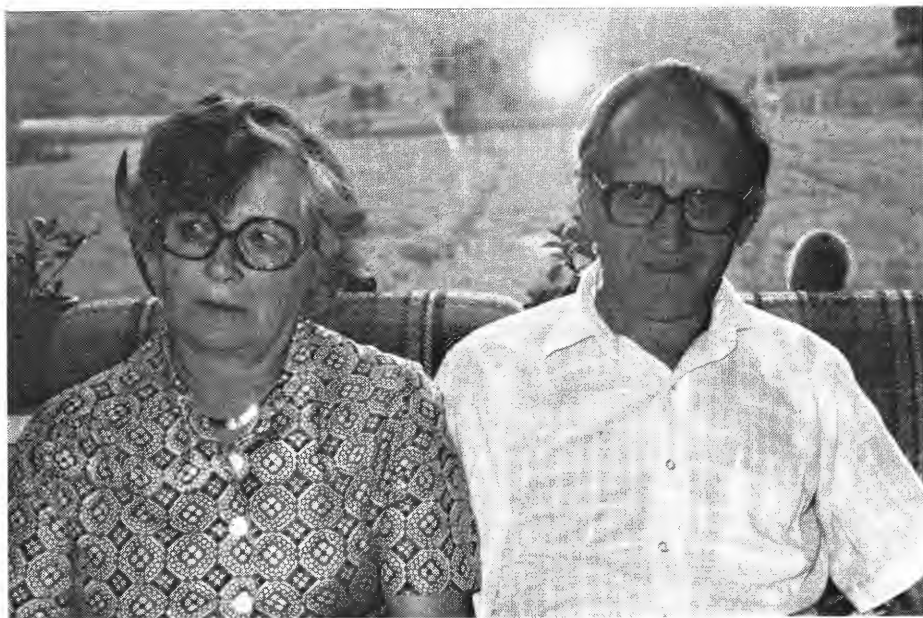
Formannen i selskapets styre, fylkes-
mann Thorstein Treholt, foretok over-
rekkelsen under en festlig sammen-
komst i Gudrun og Severin Svelles
hjem.

Fylkesmann Treholt berømmet ekte-
paret Svelle for den landsgavnlike inn-
sats de hadde utført. Ekteparet er vel
fortjente til denne æresbevisning. Tre-
holt understreket dessuten at det må
være noe mer enn vanlig arbeid ved
bruksutbygging og jorddyrking for å få
diplomet.

Treholt bar også frem hilsning fra
selskapets styre til ekteparet Svelle.

JUDITTA OG HALLVARD OSLAND,
BJERKREIM KOMMUNE, ROGALAND

Hallvard Osland fikk overta jord i
utmarka på heimgarden Bue og tok til
med bureising i 1938. Det ble allerede
første året bygd fjøs med plass til 6

Juditta og Hallvard Osland.

mjølkekyr, 1 hest og 18 sauer. Våningshuset ble bygd i 1940. Ut på høsten samme året giftet Hallvard Osland seg med Juditta Moi og familien kunne sette bo på eget bruk.

De første årene måtte de drive med utslåtter for å skaffe nok fôr til buskappen. Dyrkinga måtte den første tiden foregå med håndmakt og steinbukk i den steinfulle jorda, som de hadde å ta fatt på.

Kanalisering og senking av Beresvatna hjalp godt for å frigjøre 50 dekar dyrkjingsjord. Seinere kom også maskinelt utstyr til slik at bryting av ny jord kunne gå lettere. Gården er nå på 125 dekar dyrka jord og 150 dekar kulturbeite. Utvidelse av driftsbygningen med plass til 28 mjølkekyr + påsett, 75

vinterfôra sauer og 70 høns ble foretatt i 1964.

Det opplyses at det er planer om utvidelse av arealet med dyrka jord med nye 120 dekar.

Bruket til Juditta og Hallvard Osland ligger 230 m.o.h. og som sagt var det steinfull jord de hadde å ta fatt på.

Det er uten tvil en fremragende innsats som her er gjort for å bygge ut bruket.

Det norske jord- og myrselskaps styre vedtok på møte 21. mars 1980 å tildele Juditta og Hallvard Osland Ny Jords diplom for særdeles fortjenstfull innsats med sin bruksutbygging.

Diplomet ble senere overrakt til fam. Osland av fylkeslandbrukssjefen i Rogaland.

Familien Vik.

MARIE OG ERLING VIK, OPPDAL

Marie og Erling Vik overtok høsten 1959 bruket Kvalsjordengenget i Oppdal. Bruket var da på 35 dekar dyrket mark. Fam. Vik har utvidet det dyrkede areal til det tidobbelte og bygget opp gårdens hus på nytt.

Ny Jords diplom ble den 14. februar 1980 overrakt Marie og Erling Vik av selskapets formann, fylkesmann Thorstein Treholt ved en sammenkomst hjemme hos fam. Vik.

I den anledning uttalte fylkesmann Treholt bl.a.:

«Vi er i dag samlet for å hedre Marie og Erling Vik for en helt enestående innsats. I løpet av under 20 år er et bruk med ca. 35 dekar dyrket jord utvidet til ca. 335 dekar fulldyrket jord. Det er bygget ny driftsbygning og nytt våningshus.

Bureisingsbruket som ble grunnlagt i 1938 har i dag omlag 80 storfe og hest. Denne fjellgården som ligger 800 m.o.h. gir i dag arbeid og utkomme til 3 familier. Dette er en prestasjon som antagelig savner sidestykke.

Da bureisingen på Nerskogen ble satt i gang i 30-åra ble den fulgt med oppmerksomhet av mange. Det var hard virkelighet. Stor arbeidsledighet og mye utvandring. Mange kommuner bevilget penger — reise penger — til ungdom som ville utvandre til Canada, Galapagos og andre steder — kanskje mer i 20-åra enn i 30-åra.

Hardt slit — blodslit — skaffet livberging for mange bureisere. Det ble dyrket mye ny jord — produksjonen økte og avsetningsvanskeligheten meldte seg. Det ble på et tidspunkt betalt 5 kroner i premie for å slå ihjel nyfødte grisunger. Tvangsinnblanding av smør i margarinen var et omstridt tema og prisene var elendige. Under 10 øre literen for melka. 70 øre kiloen for flekk og egg. Stor gjeld og hele sider med tvangsauksjoner i avisene.

Det var adskillig publisitet om Nerskogen i mellomkrigsåra. Det var ei ny grend — etter manges oppfatning langt fra naboer og høyt over havet. Jeg tror nok endel forbandt det med bosettingen på prærien i Amerika. Mange spurte hvordan går det med bureiserne på Nerskogen.

At direktør Johan Norlie spanderte en traktor og det i en tid da det ikke var mange som hadde traktor — bidro til publisitet.

At Snefrid ble født under åpen himmel en vinternatt skapte også publisitet for Nerskogen.

Forventningen som ble stillet til mulighetene for jordbruk på Nerskogen er innfridd i fullt monn. Det har Marie og Erling Vik og barna i høy grad bidratt til.

I tillegg til en helt enestående prestasjon i jordbruket har de også funnet tid til aktiv deltagelse i faglige, ideelle og politiske organisasjoner.

Den samfunnsmessige verdi av ekteparet Vik's innsats er meget stor. For kort tid siden er begge hedret med Sør-Trøndelag landbruksselskaps sølvmedalje og diplom. Den henger høyt og er vel fortjent.

Det norske jord- og myrselskap vil også hedre ekteparet Vik. Selskapets styre har i møte 18. november 1980 enstemmig vedtatt å tildele Marie og Erling Vik Ny Jords diplom for for-tjenstfull innsats.»

Ved sammenkomsten lørdag 14. februar deltok både tidligere fylkeslandbrukssjef Sigstadstø og fylkeslandbrukssjef Widding, samt ordføreren og herredsagronomen i Oppdal. Det var flere som berømmet familien Vik for den store innsatsen.

LILLY OG HANS INGVALD PERSEN, KARPDALEN, SØR-VARANGER

Ekteparet Persen fikk sin første utmåling av statsgrunn i 1949. Utmålingen lå i uveisomt terreng øverst i Karpdalen. Bruket er fremdeles det øverste bruket i dalen. Etter opplysninger fra tidligere herredsagronom Bj. Bugge, Jarfjord kan vi nevne følgende om utbyggingen av bruket:

Den første utmålingen var vel 100 dekar. Senere har bruket fått tilleggs-utmålinger slik at det nå har et total areal på 500 dekar. Av dette er ca. 130 dekar fulldyrket.

Det hører med til historien at det i første omgang ikke ble gitt bureisingsstøtte fordi bruket lå 2,5 km fra vei. Fam. Persen startet likevel opp med arbeidet på bruket, både med jorddyrking

Lilly og Hans Ingvald Persen.

og husbygging. I 1946 kunne de tilflytte bruket. Våningshuset besto da av to rom og vindfang, tilsammen 18 m², mens «driftsbygningen» var to jord-gammer.

Etter ny søknad ble bureisingsstøtten innvilget i 1953. De permanente husene, bolig og fjøs var ferdig i 1957-58. I fjøset var det plass til 8 melkekyr. Fjøset er senere utvidet slik at det nå rommer 13 voksne storfe, ungdyr og sauer. Det er også foretatt utvidelser og forbedringer av boligen.

Mangel av vei var i lang tid et stort problem. De første 7-8 årene måtte melken som skulle leveres, bæres på nakken eller dras på kjelke.

I 1950 besluttet jordstyret at det skulle bygges vei frem til bruket. Den ble ferdig i 1956. Hans Ingvald Persen var både bas for veien og utførte det meste av arbeidet, som til slutt ble kontrollert av Jorddirektøren og Fylkeslandbruksjefen.

Hans Ingvald Persen har i lang tid,

ca. 30 år, måttet ta arbeid utenom bruket for å skaffe kontanter til livets opphold. Det ble følgelig de fleste dagene «gjort to dagsverk» i døgnet. Bruket er nå overdratt til datter og sviger-sønn. Generasjonsbolig er oppført, nye arealer under oppdyrking og planer om nye driftsbygninger foreligger.

Lilly og Hans Ingvald Persen ble tildelt Ny Jords diplom for særdeles for-tjenstfullt arbeid med nydyrking og bruksutbygging på styremøte i Det norske jord- og myrselskap den 6. mars 1981. Diplomet ble overrakt ekteparet under en sammenkomst på Svanhøvd forsøks- og demonstrasjonsgård 10. august 1981, under nærvær av bl.a. selskaps styre som var på befaring i Finnmark. Ved overrekkelsen berømmet styrets formann, fylkesmann Thorstein Treholt ekteparet Persen for deres store innsats. Det var ellers taler av tidligere herredssagronom Bj. Bugge og representanter fra Fylkeslandbrukskonto-ret.

Olava og Helge Bø sammen med formannen, fylkesmann Thorstein Treholt.

**OLAVA OG HELGE BØE,
VANG I VALDRES**

Olava og Helge Bø tok til med bu-reising i 1930-årene. De hadde fått over-ta jord av bror til Helge.

Bruket har nå 50 mål fulldyrket mark. Det meste ble dyrket med hest og egen muskelkraft.

Olava og Helge Bø har nå bygd nye hus både heime på gården og på stølen i Skakadalen.

Det opplyses fra Landbrukskontoret i Vang at Olava og Helge Bø har utført en stor arbeidsinnsats på sitt burei-singsbruk. De tok til i ulendt utmark og har nå bygd ut et mønsterbruk som Olava og Helge Bø fortsatt driver. Det står stor respekt av denne innsats som både omfatter heimebruket og stø-len. Stølsdrift har vært — og vel fort-satt er — en viktig faktor for mange bruk i dette distriktet.

Det norske jord- og myrselskaps styre

besluttet på møte 25. september 1981 å tildele Olava og Helge Bø Ny Jords diplom for særdeles fortjenstfull bruks-utbygging.

Diplomet ble overrakt til Olava og Helge Bø under en sammenkomst i deres hjem den 12. oktober 1981. Sel-skapets formann, fylkesmann Thorstein Treholt, som foretok overrekkelsen, ut-talte bl.a.: Dette diplom henger høyt, og det kreves noe mer enn vanlig ut-ført arbeide for å bli tildelt diplom. Olava og Helge Bø har ryddet og bygd landet under vanskelige forhold og med særdeles godt resultat. De har dermed gjort seg fortjent til denne heder.

Fylkesmann Thorstein Treholt bar også fram hilsen fra styret i Det norske jord- og myrselskap, som enstemmig hadde gått inn for å gi selskapets di-plom til ekteparet Bøe.

I tilknytning til foranstående opplys-ninger om tildeling av Ny Jords diplom

for jorddyrking og bruksutbygging, vil vi uttrykke vår store beundring for folk som har mot og krefter til å gå på og gjennomføre disse oppgavene.

Det er folk som har vært med å bygge landet.

De har skapt produktive arealer der det før var utmark.

De har bygget ut produksjonsappara-

tet med bygninger, dyr og maskiner.

De har beriket landbruksmiljøet og bosettingen.

For forsynings situasjonen med mat i vårt land betyr deres innsats mye.

Vi gratulerer med den heder som Ny Jords diplom er, og ønsker alt godt for tiden som kommer.

Ole Lie.

Johan Lyche har rundet de 70

Fylkeslandbrukssjef Johan Lyche rundet 70 år i april 1981. Dermed trakk han seg tilbake som fylkeslandbrukssjef i Østfold, ved oppfylt aldersgrense.

Johan Lyche er født 16.4.1911 i Øre kommune, Møre og Romsdal. Han ble uteksaminert fra Norges Landbrukshøgskole i 1935.

Lyche var først engasjert i Landbruksdepartementet og Statistisk Sentralbyrå i korte perioder inntil han overtok stillingen som generalsekretær i Norske 4H. Fra 1939 til 1952 var Lyche rektor ved Tomb jordbruksskole under oppbyggingsperioden for skolen.

Johan Lyche ble i statsråd 9. november 1951 beskikket som fylkeslandbrukssjef i Østfold. Han overtok embetet 15. april 1952 og leverte over denne stafetten til sin etterkommer 30. april 1981.

Når det gjelder tillitsverv i forskjellige organisasjoner, faglige utvalg og komiteer har Johan Lyche en merittliste lengre enn de aller fleste. Vi kan her bare peke på et utvalg av hans vita og gjøremål:

Vi vil først nevne at Johan Lyche i mange år har hatt en sentral plass som tillitsmann i Det norske jord- og myrselskap. Han tegnet seg som medlem av selskapet (Det norske myrselskap) i 1941, og ble valgt som medlem av Det norske myrselskaps representantskap på årsmøtet 5. mars 1951. Lyche ble gjenvalgt i alle år til og med 1976.

Under det konstituerende møtet for

sammenslutningen av Det norske myrselskap og Selskapet Ny Jord til Det norske jord- og myrselskap 6. april 1976, ble fylkeslandbrukssjef Johan Lyche valgt som ordfører for det nye selskaps representantskap. Lyche er siden gjenvalgt og har fungert som ordfører inntil han foran representantskapsmøtet 7. august 1981 meddelte valgkomiteen at han ikke ønsket gjenvalg.

Johan Lyche har i forskjellige stillinger, og nå sist som fylkeslandbrukssjef i Østfold, vært særdeles aktiv både som fagmann og administrator. Lyche har vært en god støtte for Det norske jord-